

CARITAS U JEDNOJ GRADSKOJ ŽUPI

AUGUSTIN PAVLOVIĆ, O.P.

Riječ je o djelovanju gradskog župnog caritasa u ovo ratno ili poluravno vrijeme. Kao temelj svojega izlaganja uzimam iskustvo što sam ga stekao kao upravitelj Caritasa župe Kraljice sv. krunice u Zagrebu, dakle u župi koja obuhvaća Željezničarsku koloniju, Maksimirska naselja i Ravnice, Prvomajsko naselje, Volovčicu i Ferenčicu. Na tom je terenu velik broj prognanika i izbjeglica, ponajviše u obiteljima, ali ima i mnogo osiromašenih domaćih ljudi. Premda Caritas vodim već više godina, najteže mi je razdoblje od početka prosinca 1991.

POČETAK KARITASNOG DJELOVANJA

U našoj župi i samostanu, doduše, Caritas postoji već od 1976, a možda i otprije, ali se njegovo djelovanje sastojalo u tome da bi se pojedinim potrebnicima udijelila manja novčana pomoć, što god hrane, ili, još redovitije, odjevni predmeti što su ih sami župljani donosili. Od te odjeće pravili su se i paketi i slali u razne krajeve, posebno na Kosovo.

Kad je u Hrvatskoj buknuo rat, počeli su dolaziti prognanici i u našu župu, koji su, uz domaće potrebne, dolazili tražiti hrane. Kako mi još nismo dijelili hranu, davali smo im potvrde da po hranu idu u središnji Caritas na Kaptolu. Tako je to išlo neko vrijeme. No Caritas Nadbiskupije je poticao da i mi, kao župa, otvorimo jedan centar za dijeljenje živežnih namirnica, čemu sam se ja opirao, ne znajući gdje i kako bih to organizirao. Jer, u samostanu nije bilo pogodnih prostorija.

Međutim, stjecajem prilika, početkom prosinca 1991. došla nam je iz Beča – od »Molitvenog pokreta Kraljice mira Međugorje« – pošiljka od 10 tona hrane. I to je bio povod da se krene. Na brzinu smo jednu gostinjsku sobu pretvorili u skladište, za upisivanje se prijavio jedan gospodin koji je u svom poduzeću bio na čekanju, i jedna novinarka koja je nakon svojega radnog vremena dolazila da u popodnevnoj smjeni zamijeni spomenutog djelatnika. Hranu je dijelilo samostansko osoblje. Tako smo u prosincu podijelili hrane za 1.267 osoba, od kojih su 68 posto bili prognanici (863) iz četrdesetak mjesta Hrvatske, a ostatak domaći potrebni.

PORAST BROJA KORISNIKÂ

Kako je broj prognanika rastao, a isto tako i broj domaćih potrebnika, rastao je i broj korisnika našeg župnog Caritasa.

Tako smo ih u siječnju 1992. već imali dvostruko, tj. 2.460, od kojih su 37 posto bili prognanici. To ne znači da se broj prognanika smanjio; naprotiv, on se povećao od 863 na 917, ali postotak se smanjio zbog navale domaćih potrebnika.

U veljači je broj prognanika još više porastao, i apsolutno (od 917 na 1.024 osobe) i relativno (od 37 posto na 46 posto). U ožujku se pak broj prognanika smanjio i apsolutno (od 1.024 na 849 osoba) i relativno (od 46 posto na 38 posto). Ukupno su u ožujku dolazile po hranu 2.243 osobe.

Od travnja su počeli pristizati izbjeglice iz BiH, ali nisu prestali stizati ni prognanici iz ugroženih krajeva Hrvatske. Jedni i drugi pristizu sve do danas, dakako više iz BiH. Tako je npr. u prosincu 1992. novih izbjeglica iz BiH bilo 134, a prognanika iz Hrvatske 59. No najviše ih je pristizalo u lipnju i srpnju protekle godine, mjesečno oko 415. Zato je i broj korisnika našeg Caritasa u srpnju 1992. bio najveći, tj. 4.630, od čega je 72 posto bilo izbjeglica i prognanika. To je dosad najveći broj korisnika našeg Caritasa, a i najveći postotak prognanika i izbjeglica.

Nakon toga se broj korisnika mijenjao od 3.384 u kolovozu 1992. do 3.415 u prosincu te godine. Postotak izbjeglica i prognanika se kretako od 66 posto u kolovozu do 56 posto u prosincu. U ovom ih je mjesecu bilo manje, točnije 49 posto.¹

---

¹ 1991.

XII. 68% (= 863)

1992.

Postotak prognanih i izbjeglica

I. 37% (= 917)

II. 46% (= 1.024)

III. 38% (= 849)

IV. 48,50% (= 1.054)

V. 55% (= 1.136)

VI. 63% (= 1.763)

VII. 72% (= 3.351)

VIII. 66% (= 2.337)

IX. 57% (= 2.177)

X. 62,50% (= 2.396)

XI. 55,45% (= 1.748)

XII. 56% (= 1.923)

1993.

49% (= 1.527)

Dijeli se što ima, ali nastojimo da uvijek bude svih glavnih vrsta hrane, brašna, tjestenine ili riže, šećera, ulja, margarina, mesnih konzervi, mlijeka u prahu, dječje hrane, uz to i higijenskih potrepština, npr. praška za pranje, sapuna, pelena, i sl. Kad nismo imali glavne vrste hrane, dolazilo je do pritužbi; »Ona je dobila, ja nisam dobila«.

Na početku smo – prema uputama iz središnjeg Caritasa – davali po osobi 6–7 kg hrane, ali dvaput mjesečno. Kasnije smo dijelili samo jedanput mjesečno, ali po 10–12 kg. Tako je i sada.

Neki Caritasi dijele već unaprijed pripravljene pakete. Naše djelatnice Caritasa daju prednost drukčijem načinu, naime, svakome daju u torbu ono što mu pripada prema broju članova obitelji.

Glede *uvjeta* koje treba ispuniti da netko može primati hranu od našeg Caritasa: prvi je uvjet da stanuje na teritoriju naše župe i da ima – ako je prognanik ili izbjeglica – odgovarajući karton izdan od Centra za socijalnu skrb. Ako je riječ o izbjeglicama (iz BiH) koji su došli u Hrvatsku poslije 12. 7. 1992. – datum nakon kojega centri više nisu izbjeglicama izdavali izbjegličke kartone – tražimo da se prijave na policiji, pa onda na poledini prijave napišemo da su uvedeni u kartoteku naše župe; tako dobivaju živežne namirnice kao i ostali. Katkada se napravi i iznimka, ali vrlo rijetko.

Ako je pak riječ o domaćim potrebnicima, kao uvjet smo stavili da su im primanja po osobi u obitelji 50 DM (naravno u dinarskoj protuvrijednosti) ili manje, što se dokazuje raznim dokumentima, npr. odreskom od mirovine, potvrdom od Centra za socijalnu skrb, potvrdom da je netko na burzi rada i sl.

Djelatnice koje upisuju korisnike imaju u vezi s time dosta problema. Često naime, dolaze ljudi iz drugih župa, pa ih treba uvjeriti da moraju ići u Caritas svoje župe; ili im se čini da bi oni trebali primiti hranu (iako nemaju ispunjene uvjete), kad je prima onaj drugi, neki njihov susjed, koji je takav i takav. Kad djelatnice ne uspijevaju riješiti stvar ili se pojavi kakav izniman slučaj, zovu mene da ih izbavim iz neprilike.

Na početku – prema uputama dobivenim od središnjeg Caritasa – nismo gledali dobiva li netko i hranu od Crvenog križa ili ne. No kasnije, kad je broj korisnika narastao, a hrane bilo sve manje, morali smo i na to gledati. Prima li netko još od Crvenog križa ili ne, bilo je lako kontrolirati kod onih koji imaju karton od Centra za soc. skrb, jer se u nj sve upisuje. No kod onih koji to nemaju, nego samo naš karton, to nije moguće drukčije nego usporediti kartoteku Crvenog križa s našom. Tako se otkrilo da ima dosta onih koji primaju hranu i tamo i ovdje. Zbog toga smo odredili da takvi, ako hoće primati hranu od našeg Caritasa, donesu potvrdu od svojega Crvenog križa da više neće tamo primati hranu.

To se sve odnosi na primanje hrane. Što se pak tiče *robe*, koje imamo dosta, ne pravimo razlike, nego dajemo svakome tko dode. Izuzimaju se, dakako, posteljina, deke i madraci, jer za to vrijede uvjeti kao i za primanje hrane.

a) *Mjesto*. Prikladnog mjesta za dijeljenje hrane nemamo, ali je, unatoč tome, trebalo nešto naći. Tako smo jednu sobu za primanje upotrijebili u tu svrhu. No, ubrzo se uvidjelo da treba i druga soba, gdje bi se upisivali oni koji dolaze po hranu. U tu je svrhu opet određena jedna primaća soba. Tu se ljudi upišu u kartoteku, dobiju od nas karton ako ga nemaju, pa dobiju listić na kojem je napisano ime i broj članova obitelji; s tim listićem idu u sobu gdje se dijeli hrana.

Kad smo dobili veće količine hrane, morali smo tražiti i druge prostorije gdje bismo je uskladištili. Iz tog skladišta djelatnice i djelatnici prije radnog vremena donose živežne namirnice u sobu gdje se one dijele.

b) *Vrijeme*. Najprije smo dijelili hranu i prije podne i poslije podne, osim subote, nedjelje i blagdana. No, od prošloga ljeta, kad su bile velike vrućine, djelatnice su sve prenijele na prijepodne, s time da su počele dijeliti u 9 sati nadalje. Tako je i ostalo. A tako je i bolje, uz ostalo i zbog toga što se popodne od 16 s. dijeli roba, pa se tako izbjegne gužva, koje i bez toga ima dosta.

Da se izbjegne gužva, dijelimo brojeve; najprije smo dijelili 50 brojeva, a sada 60. Eksperimentirali smo na razne načine kada je najbolje te brojeve podijeliti. Dugo je bila praksa da ih podijelimo u 8 sati, ali su ljudi dolazili već u 6 s. ujutro i u redu čekali nekoliko sati pred vratima samostana. Prije nekog vremena smo uveli da jedan djelatnik podijeli brojeve već u 6,30 ujutro onima koji već čekaju. Tada iznimno otvaramo i vrata samostana da oni koji hoće, mogu ući. Oni koji dođu kasnije dobiju brojeve oko 8 sati, dakako, ako ih još ima. Tu katkada nastanu nezgodne situacije, jer se oni koji broj nisu dobili bune.

c) *Osoblje*. Što se tiče dijeljenja robe, otpočetak je bilo desetak djelatnica, koje su se, u skupinama po dvije ili tri, svaki dan izmjenjivale. Tako je i sada.

Što se tiče dijeljenja hrane, postupno se ustalilo da su svaki dan uglavnom iste osobe; njih je pet, od kojih dvije upisuju ljude, a druge tri dijele hranu. Na početku je hranu dijelilo samostansko osoblje, ali smo kasnije sve prepustili laicima, osim onoga što je vlastito upravitelju. A toga ima dosta.

Gospođa novinarka, o kojoj sam govorio na početku, prihvatila je zadaću da piše izvještaje o radu župnog Caritasa i nosi ih u Caritas Nadbiskupije. Jer, i to se mora. Dugo se vremena nosio izvještaj za svaki tjedan, a onda za svaki mjesec. Osim toga, nose se u središnji Caritas i svi ispunjeni obrasci o svakoj izbjegličkoj i prognaničkoj obitelji.

Mogu reći da je osoblje Caritasa požrtvovno i ustrajno. To znači da često imaju raznih neugodnosti, ali i pohvala i zadovoljstva u svojem radu.

* * *

Cijela ova ratna ili poluratna situacija – zbog koje ima toliko prognanika i izbjeglica, ali i toliko domaćih osiromašenih župljana – velik je križ i breme koje

neko vrijeme treba nositi. No jasno je da valja moliti i činiti sve da dođe mir, kad će se prognani i izbjegli moći vratiti svojim kućama a domaći ono što im je potrebno stjecati svojim radom, kako ne bi morali po pomoć dolaziti u Caritas.

Zusammenfassung

CARITAS IN EINER STADTPFARREI

Der Verfasser, mit dem Seispiel der Caritas in der Pfarrei Königin vom hl. Rosenkranz in Zagreb, beschreibt die Caritastätigkeit in der Stadt während dieser Krigszeit (1991–1993).

Schon im Herbst 1991 beginnen die Vertriebenen aus gefährdeten Kroatiens Gebieten nach Zagreb anzukommen. Es war dringend, sie mit Lebensmitteln, Bekleidungsstücken usw. zu versorgen. Zertralcaritas auf Kaptol 31 konnte nicht alleine diese Arbeit zu erledigen, deshalb mussten die Stadtpfarreien ihren Teil (in ihrem Territorium) anzunehmen.

Im April 1992 haben schon Elüchtlinge aus Bosnien-Herzegowina anzukommen begonnen, so dass die Zahl von Vertriebenen und Flüchtlingen wuchs (in der obengenannten Pfarrei bis zu 3.351 im Juli 1992), dann ist gesunken (bis zu 1.923 im Dezember). Muss man hinzuzahlen die einheimischen Bedürftigen; sie erreichten im Juli die Zahl von 1285, d. h. 28 posto von der gesamten Zahl, aber im Dezember schon 1492, d. 44 posto. Die einheimischen Familien der Krigesituation wegen immer ärmer werden; z. B. im Februar 1993 die Zahl von einheimischen Bedürftigen erreichte 59 posto von der gesamten Zahl von Benutzern.

Im übrigen Teil dieser Mitteilung legt der Verfasser die Bedingungen aus, unter welchen man die Lebensmittel bekommen kann (d. h. wenn man die Monatseinnahme für jedes Familienglied höchstens 50 DM hat); spricht man über Organisation der Arbeit, über die Beschwerden, über das Personal, das ohne Belohnung arbeitet.

Am Ende ist es zu wünschen und alles zu tun, dass Vertriebene und Flüchtlinge nach Hause zurückkehren und die Familien von derr Arbeit leben können...